

OPNIEUW EEN CANADESE INVASIE?

De Nederlandse broedvogelbevolking is aan snelle veranderingen onderhevig. Soorten die voorheen algemeen waren worden schaars en prijken op de Rode lijst, zoals Grutto en Veldleeuwrik. Zuidelijke soorten rukken op en beginnen 'gewone' verschijningen te worden, zoals de Grote zilverreiger en Zwartkopmeeuw. En dan zijn er nog de exoten, soorten die niet tot onze avifauna behoren of behoord hebben en die hier voorkomen dankzij menselijk handelen (aangeschoten wild, ontsnapping uit watervogelcollecties, losgelaten lokganzen). Vooral de toename in het aantal ganzen hieronder leidt tot discussie: Kolganzen, Indische ganzen, Canadese ganzen, Brandganzen en Nijlganzen zijn succesvol in ons 'turbo'grasrijke landschap. Discussiepunt is of we die ontwikkeling tolereren of dat we moeten ingrijpen. Staan we bijvoorbeeld toe dat de Canadese gans een talrijke broedvogel wordt? Wie zit er te wachten op een nieuwe Canadese invasie?

Canadese ganzen

foto: Wolter van Dijk

Introductie

Zoals de naam al doet vermoeden is de Canadese gans van oorsprong afkomstig uit Noord-Amerika. Ten behoeve van jacht is de soort op veel plaatsen in Europa geïntroduceerd. In Engeland gebeurde dat eeuwen terug al en daar broeden nu zo'n 20.000 paren. In de jaren '30 van de vorige eeuw werd de soort tevens in Scandinavië geïntroduceerd. Zweden telt nu 10.000 broedparen en Noorwegen 2.000. Eind jaren '60 haalden de Finnen de soort ook binnen wat heeft geresulteerd in een broedpopulatie van 3.500 paren. Ook in Nederland is de soort geïntroduceerd. De eerste broedgevallen betroffen vrijwel allemaal ontsnapte en verwilderde vogels die

gehouden werden op landgoederen en in stadsparken. Ging het in 1977 nog om vijf broedparen (Lensink 1996), anno 2002 wordt dit aantal op 1.700-2.000 paren geschat (Van Dijk *et al.* 2003).

Friese Canadezen

Van wanneer het eerste broedgeval in Fryslân dateert, is onduidelijk. Vermoedelijk zal dit de tweede helft van de jaren '80 zijn geweest. Begin jaren '90 werd de soort in ieder geval al gemeld als broedvogel van de Terkaplester Poelen, waar in 1994 het aantal op zeven paren lag (Van Manen 1995). Sindsdien is het redelijk snel gegaan. Zo telde Fryslân in 1999

25-30 broedparen (Kleefstra 2001), maar in 2002 al 90 paren (Kleefstra 2004). Enkele concentraties bevinden zich in Midden-Fryslân, zoals rond de Terkaplester Poelen en in de Alde Feanen. De Canadese ganzen van de Terkaplester Poelen broeden grotendeels in de Petgaten van Akmarijp, maar zijn 's winters te vinden bij de woonwijk 'Skijsleat' in Joure.

Nuloptie?

Verwacht wordt dat de broedpopulatie van de Canadese gans flink kan uitdijen en groter zal worden dan die van de Grauwe gans. De soort is namelijk veel minder kritisch in nestplaatskeuze en zal daarin dus weinig beperkingen vinden. Dat bleek wel in Pumerend waar een verwaarloosde parkpopulatie uitgroeide tot een populatie van 1.200 exemplaren die overal in de stad tot broeden kwamen, inclusief platte daken van winkels en woningen. Dat leidde soms tot verkeersongevallige situaties, zoals groepen die de drukke snelweg A7 bij Pumerend overstaken. De gemeente besloot de vogels te vangen, te kortwieken en te verspreiden over Nederland, omdat men ze niet mocht doden. Geen verstandig plan, want het verspreiden van de gekortwiekte exemplaren kan een verdere groei van de populatie in Nederland inluiden.

In Fryslân wordt inmiddels gediscussieerd over een zogenaamde 'nuloptie' voor uitheemse ganzen als de Canadese gans. Dat houdt dus in dat de huidige populaties moeten worden 'opgeruimd'. Daar mag ieder het zijne van denken. Hoe het ook zij, het is in ieder geval interessant om te zien hoe dergelijke soorten succesvol weten te zijn, een ontwikkeling om te volgen. Zolang die nuloptie niet van kracht is, kan de liefhebber blijven genieten van Canadese ganzen!

Literatuur

- DIJK A.J. VAN, F. HUSTINGS, K. KOFFIJBERG, M.J.T. VAN DER WEIDE, D. ZOETEBIER & C.L. PLATE 2003. Kolonie vogels en zeldzame broedvogels in Nederland in 2002. SOVON-monitoringrapport 2003/02. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- KLEEFSTRA R. 2001. Kolonie vogels en zeldzame broedvogels in Fryslân in 1999. *Twirre* 12 (3): 103-111.
- KLEEFSTRA R. 2004. Kolonie vogels en zeldzame broedvogels in Fryslân in 2001 en 2002. *Twirre* 15 (1): 1-10.
- LENSINK R. 1996. De opkomst van exoten in de Nederlandse avifauna; verleden, heden en toekomst. *Limosa* 69 (3): 103-130.
- MANEN W. VAN 1995. Broedvogelinventarisatie van de Terkaplesterpoelen in 1994. SOVON-inventarisatierapport. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.